

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

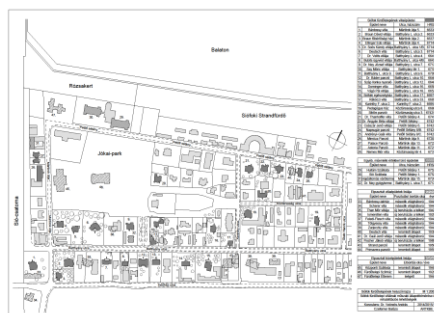
23. évfolyam – 1. szám

2015. február hó

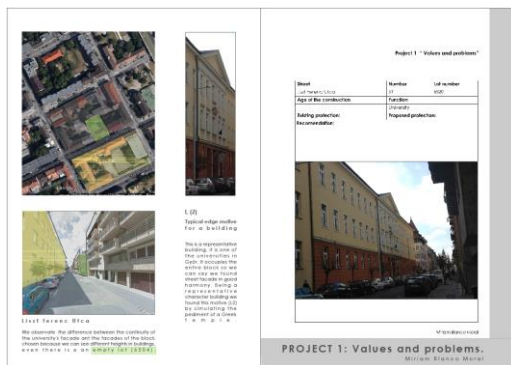
A TARTALOMBÓL

„A világörökség kihívásai – korszerűség és univerzalitás” előadás-sorozat a párizsi Építészeti és Örökségi Központban

Mesterszintű szakdolgozatok az alapképzésben

Építészhallgatók vándorúton
A város-helyreállítás angol nyelvű oktatása Győrben

Reneszánsz kulturális évad a Loire-mentén
1515 – 2015

Felhívás Möller Emlékérem adományozására

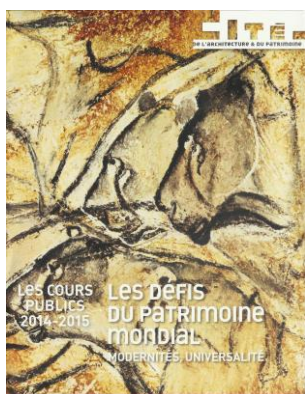
Köztérmegeújítási Nívódíj 2015 pályázat

„ A világörökség kihívásai – korszerűség és univerzalitás” – előadás-sorozat a párizsi Építészeti és Örökségi Központban (Cité de l’architecture et du patrimoine)

Amióta létrehozták a Palais de Chaillot-ban a – francia szokás szerint – az „Építészeti és az Örökség Városa” elnevezéssel működő Építészeti és Örökségi Múzeumot – Építészeti és Örökségi Központot, nemcsak az erősen megújított állandó kiállítás és az egymást követő jobbnál-jobb időszaki kiállítások miatt érdemes ezt a szakmai központot felkeresni. Az építészettel valamilyen kapcsolatban lévő területekről előadásokat, sorozatokat rendeznek az érdeklődő nagyközönség számára (*cours publics*). Az alábbiakban is egy ilyen előadás-sorozatról szóló beszámoló következik.

Ez a sorozat a világörökséggel foglalkozik, hiába, ennek a területnek az érdekességénél talán már csak a divatos mivolta látszik erősebbnek. Szép lenne azt írni, hogy a *Cité de l’architecture et du patrimoine* programjainak hűséges követőjeként szereztem tudomást erről a programról, de be kell vallanom, hogy ez nem így történt, hanem akképpen, hogy meghívást kaptam a sorozat harmadik előadásának a megtartására. Ami természetesen igen nagy megtiszteltetés, ráadásul arra kértek, hogy Franciaországnak a világörökségi együttműködésben játszott szerepével foglalkozzam – mert erre a témára (is) mindenképpen egy külföldi szakembert tartottak jónak felkérni.

Lássuk hát az egész sorozat felépítését – témákat és előadókat. Ahogyan illik, a történeti áttekintéssel indult az egész, a 1. (bevezető) előadás megtartására Azedine Beschouch-t kérték fel. Tunéziai származású történész-régész szakember, aki már hosszú évtizedek óta UNESCO szakértő, és azon kevesek egyike, aki - a kezdeti időszakban - két alkalommal is volt az UNESCO Világörökség bizottság soros elnöke. Világörökség ügyben gyakorlatilag bejárta az egész világot, rengeteg helyszínnel foglalkozott – értelemszerűen inkább a „problémásokkal”, azaz a „kihívásokra” adandó válaszok megtalálásában jeleskedett (pl. az Angkor műemlék-együttes megmentésével foglalkozó nemzetközi bizottság állandó titkáráként). A következő 2. előadó is külföldről érkezett, mégpedig a világörökségi együttműködés hallatlanul szimpatikus „nagyasszonyát”, a kanadai Christina Cameron – amúgy szintén kétszeres VÖB soros elnök – személyében. Ő az Egyezmény immár több mint negyven éves történetének a kritikai áttekintését, értékelését adta elő. Talán nem szükséges hangsúlyozni, hogy mindketten anyanyelvi (szinten) franciák, ami itt és most csak azért érdekes, mert utánuk következett a 3., azaz az én előadásom a már említett témájával: Franciaország szerepének a taglalását várták, egy külföldi szakember nézőpontjából – de persze azért ezt is franciául. Hogy miről is beszéltem?

(másoktól a rendezvényt ismertető kiadványról, illetve Fejérdy Tamás saját felvétele)

Természetesen próbáltam megfelelni a kapott, nagyon franciás előadascímnek (Des lumières à l'universalité: la France et le dispositif du patrimoine mondial), amely tehát a Felvilágosodástól kiindulva gondolta látni és láttatni az univerzalitásig való eljutást, benne a franciák szerepét, és azért a francia világörökség helyszínek egyikének - másikjának a részletesebb taglalását is, mármint azokat, amelyeket így vagy úgy az úgynevezett „mérőföldkő” esetek között tarthatunk számon.

A mintegy két órára sikeredett előadásom részletes ismertetésére most nem vállalkozom – érdekességképpen csupán a kiválasztott helyszíneket sorolom fel, amelyek a következők:

- Avignon történeti városközpontja: a pápák palotája, a püspöki épületegyüttes és az Avignon-i híd 1995;
- a Canal du Midi (a Déli csatorna) 1996;
- Carcassonne, erődített történeti város 1997;
- Loire völgye Sully-sur-Loire és Chalennes között 2000;
- Provins, középkori vásárváros 2001;
- Belgiumi és franciaországi városháza-tornyok 2005 (1999);
- Vauban erődítések 2008;
- Albi, püspöki város 2010;
- és egy tétel a francia várományosi listáról: Le Corbusier építészeti és urbanisztikai munkássága (2006).

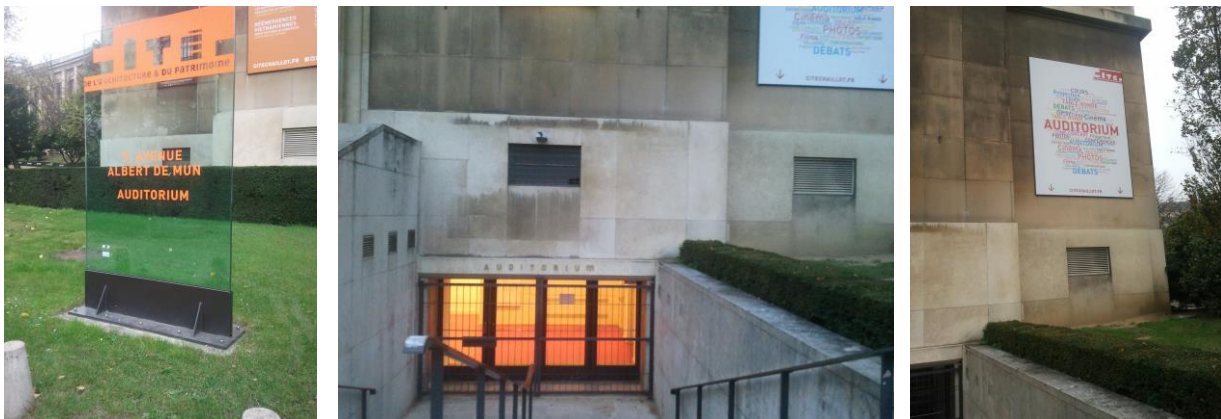
Természetesen mindegyiknél részletezve az érdekességeket és tanulságokat – például Carcassonne esetében bőven ecsetelve az első felvételi kérelemnek a purista kiépítés miatti elutasítása, és az ismételt kérelem alapján már a 19-ik századi teljesítmény is értékelő felvételi döntés közötti időszak világörökségi „evolúcióját”.

A folytatásban a következő előadásokat tervezik:

4. Pierre-Antoine Gatier (műemléki főépítész, az ICOMOS Francia Nemzeti bizottság elnöke): „A világörökség műemlékei – az *Abu-Szimbeli templomoktól* (Egyiptom, 1966) a *Van Nelle üzemig* (Hollandia, 2014)” – 2014. december 4.
5. Thierry Lefebre (IUCN programfelelős): „A természeti örökségi példamutató konzerválásáért?” – 2014. december 8.
6. Michèle Larüe-Charlus (a Bordói Városrendezési főigazgató) és Sebastian Redecke (a Bauwelt folyóirat főszerkesztője): „21-ik századi hidak – történeti városok mindennapjai” (Bordeaux, Drezda) – 2015. január 8.
7. Yves Luginbühl (A CNRS volt kutatási igazgatója, nemzetközileg elismert kultúrtáj szakértő) és Michèle Prats (A francia ICOMOS Nemzeti Bizottság szakértője): „Kultúrtájak: a természet és a kultúra találkozása” – 2015. január 22.
8. Chérif Khaznadar (színházi szakember, intézményvezető): „A világ kultúráinak a szellemi öröksége nyomában” – 2015. február 5.
9. Olivier Poisson (építész, műemléki felügyelő): „A Föld, mint építkezési helyszín” – 2015. március 5.
10. Maria Gravari-Barbas (turisztikai szakember): „Kockázatok, szinergiák, kihívások: turizmus és fejlesztés világörökségi helyszíneken – 2015. március 19.
11. Isabelle-Longuet (a Loire-völgye világörökségi helyszínnel foglalkozó szervezet igazgatója) és Xavier Bailly (a Mont Saint-Michel adminisztrátora): „Élet a (nagykiterjedésű) világörökségi kultúrtájon” – 2015. április 2.
12. Yves Dauge ((volt) szenátor, UNESCO világörökségi tanácsadó) és Michel Brodovitch (építész, műemléki felügyelő): „Szolidárisan cselekedni a fejlesztés érdekében” – 2015. április 15.
13. „Az örökség jövője a nemzetközi versengés és a globalizálódó kultúrák erőterében” – kerekasztal beszélgetés. Moderátor: Bruno Favel (a francia kulturális minisztérium nemzetközi osztályának a vezetője); résztvevők: Azedine Beschaouch, Mounir Bouchenaki (régész, az UNESCO korábbi kulturális főigazgató-helyettese), Jean Musitelli (volt francia UNESCO nagykövet), Jean-François Caron (polgármester, politikus) és Olivier Poisson. – 2015. május 7.

Látható, hogy jól felépített tematika és széles spektrumú megközelítés jellemzi az előadás-sorozatot. Annyit máris lehet mondani – részben a saját tapasztalat alapján –, hogy van érdeklődés a téma iránt, szakemberek (köztük ismert ICOMOS tagok) és nem szakemberek részéről egyaránt. Felvetődhet a gondolat, hogy esetleg mi (ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság) is szervezhetnénk hasonló programot, mint ahogyan azt egyszer már megtettük a műemlékvédelemről általában szóló korábbi TV-sorozat idején, vagy a TIT előadásaink alkalmából. Lehet, hogy nem nagyon tudnánk távolból érkező külföldi előadókat megfinanszírozni, de az nem is volna feltétlenül szükséges, érdeklődő közönség pedig valószínűleg lenne hozzá. És persze az is igaz, hogy elég nagy szükség van ismeretek terjesztésére, hiszen idehaza még mindig elég sok a félreértés, a túlzott várakozás vagy éppen az érdektelenség, de mindenképpen: a pontos ismeretek hiánya a világörökségi ügyekben. Legalábbis eléggé hajmeresztő megnyilatkozások hallhatók-olvashatók időnként, akár hazai, akár külföldi világörökségi téma kerül elő a médiában, ideértve annak elektronikus világát/változatát is.

Visszatérve a párizsi sorozat megrendezésének a körülményeire, érdemes figyelni arra, hogy jelentős előkészítő és szervező munka, komoly hírverés készítette elő, azaz megadták a módját! A helyszín pedig, a Palais de Chaillot Építészeti és Örökségi Központ-i szárnyában (az alagsorban) található, parádésan felszerelt kis-előadóterem, ami persze nem is olyan kicsi... Csak gratulálni tudok francia Kollégáinknak, elsősorban és személyesen Béatrice Roederer asszonynak, a Cité de l'Architecture et du Patrimoine munkatársának, aki mindezt nemcsak kitalálta, de meg is valósítja.

Fejérdy Tamás saját felvételei

Ha – esetleg – itthon mi is rászánnánk magunkat valami hasonlóra, lehet, hogy mégsem kellene megvárni az Építészeti Múzeum elkészültét (bár mintha most minden korábbinál ígéretesebb lenne a helyzete), ahol „állandó helyet” találhatnának az ilyenfajta rendezvénye(in)k? Például, ha a FUGÁ-ban szívesen látnának, ott is el tudnám képzelni egy ilyen előadás sorozat megvalósítását.

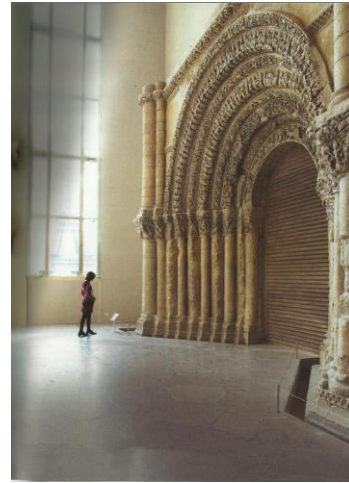
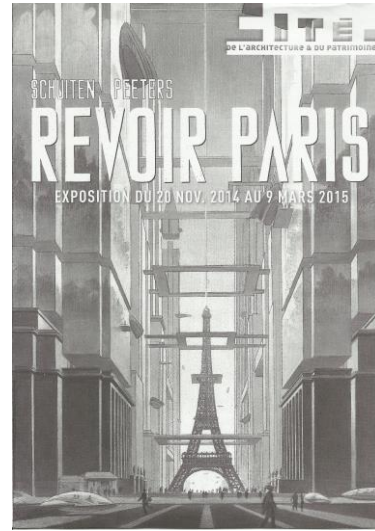
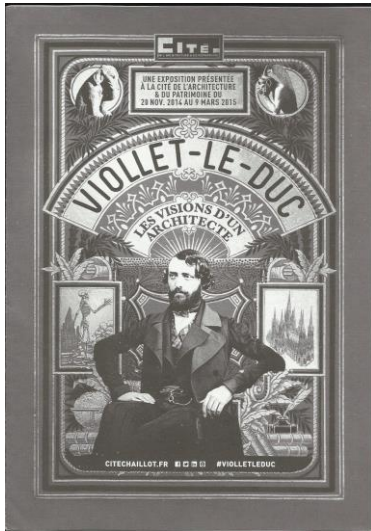
Fejérdy Tamás

Utóirat:

Miután az előadás másnapján volt még egy félnapnyi időm a hazaindulásig, először is végignéztem a híres-nevezetes (1879-ben megnyitott) „Musée des monuments français” kibővítésével és továbbfejlesztésével létrehozott Cité de l'Architecture et du Patrimoine nagyszerű időszaki kiállításait: a 2014-ben 200 éves Viollet le Duc munkásságáról (Ybl kortárs!), és még két másikat is. (igen, ingyen, az ICOMOS tagsági kártya felmutatásával).

(a képek forrása: a Cité de l'Architecture et du Patrimoine múzeumi brosúrái)

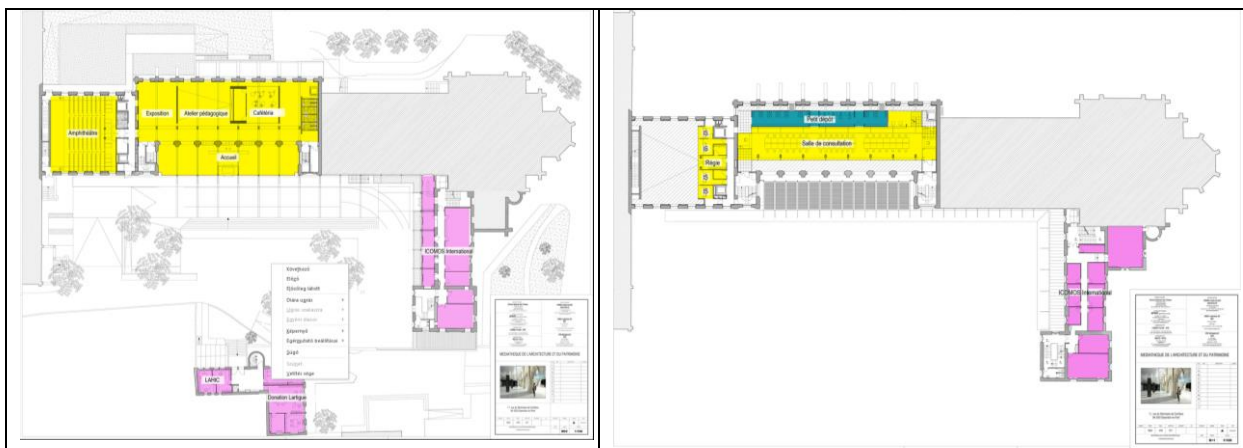
Az utóiratomban fő témája azonban nem ez, hanem az, hogy az előadásom párizsi helyszínén való tartózkodásomat arra is felhasználtam, hogy felkeressem az ICOMOS Nemzetközi Titkárságának az új székhelyét is.

Az ICOMOS nemzetközi központja, azaz székhelye az 50 évvel ezelőtti (Varsó, 1965) megalapítás óta Párizsban van. Ezt az is indokolhatja, hogy a létrehozásánál igencsak serénykedő UNESCO-nak is ott van a székhelye, de talán még többet nyomott a latban a Francia állam és Párizs városának kettős felajánlása, nevezetesen, hogy fele-fele arányban állják a titkárság itteni elhelyezésének a költségeit (infrastruktúra). Ezt a vállalásukat a mai napig is állják, kisebb megingásokkal, de folyamatosan biztosítva az ahhoz szükséges anyagiakat. Kezdetben igen patinás, igen elegáns – igaz, társbérleti – helyszínt biztosítottak a Nemzetközi Titkárságnak, nevezetesen a Hôtel Saint-Aignan épületében (rue du Temple 71. szám – ma már az egész épület a Judaizmus Művészetének és Történetének a múzeuma); jómagam 1978-ban még ott vehettem részt a történelmi városok rehabilitációjával foglalkozó kurzuson. Ezt követte aztán – pontosan nem tudom, hogy mikor – az első költözés, a rue de la Fédération 49-51. szám alatti (az Eiffel torony és így az UNESCO székház közelében álló) „modernista” épületébe, ahol a földszinten a Dokumentációs Központ, a felső szinten pedig a nem túl bőséges (inkább szűkös) irodai helyiségek a Titkárság és tanácskozások befogadására. Éppen e körülmények javítása miatt is évek óta szó volt arról, hogy újabb költözés várható, mégpedig Charenton-ba, ami ugyan már éppen kívüli esik Párizs területén, de még könnyedén elérhető metróval: pontos címe pedig a következő: 11 rue du Séminaire de Conflans, F-94220 Charenton-le-Pont, Paris, France. A hatalmas együttesben természetesen nem csak az ICOMOS talált helyet, sőt, hiszen azt a „Médiathèque de l'Architecture et du Patrimoine” céljára állították helyre az elmúlt évek

során. Ugyanitt kapott helyet az ICOMOS Francia Nemzeti Bizottsága is. Metróval gyorsan megközelíthető, és rövid gyalogsétával hamar el is érhető az új ICOMOS székhely – ahol azért még kell egy kis erőfeszítést tenni a (még) nem eléggé kitáblázott helyzete miatt, ugyanis nem a főbejáraton, hanem azzal szemben állva jobb kéz felől található külön bejáraton lehet betárolni (ld. a csatolt képen); érdemes előre értesíteni az ICOMOS-os kollégákat az érkezésről. Ők tényleg nagyon kedvesen fogadtak, és végig mutogatták a kényelmes, tágas-világos irodáikat, valamint a közösségi tereket (beleértve a konyha-étkező helyet is). Mint megtudtam, máris megszerették az új helyet – remélhetőleg mi, ICOMOS tagok sem fogjuk nagyon bánni a többlet-utazás okozta kényelmetlenséget, különösen, ha már a közeli szálláshelyeknek a központi fekvésüknél kedvezőbb árfekvésével is találkozunk.

Az egykori építészeti főiskola (még korábban: „Conflans konvent”) épületét újították fel – elég alaposan, de azért műemlékhelyreállítási szempontból elfogadhatóan, az új kialakítás egyik legérdekesebb része a főbejárat homlokzat üvegdobozba foglalása...

(az illusztrációk forrása: <http://www.oppic.fr/pages/operations/charenton.php>)

Valamennyiünk nevében csak a legjobbakat, jókedvű és eredményes munkát kívánhatok a z ICOMOS Nemzetközi Titkársága valamennyi munkatársának, és az ott bármikor megforduló valamennyi ICOMOS tagnak és vendégnek!

Fejérdy Tamás

Mesterszintű szakdolgozatok az alapképzésben

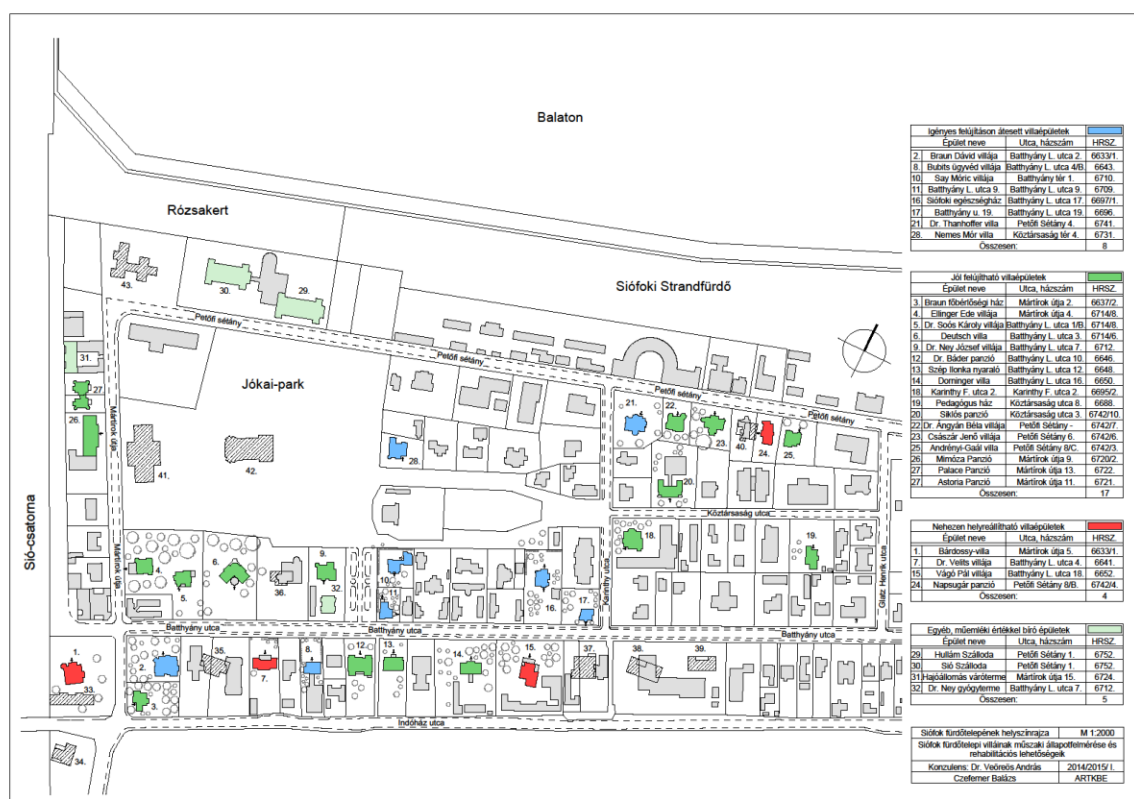
A győri Széchenyi István Egyetemen 2015 januárjától a Műszaki Tudományi Kar szétválasztásával megalakult az Építész- Építő és Közlekedésmérnöki Kar.

Az építésmérnöki képzés jelenleg két szinten, három különböző szakirányon folyik, a 8 féléves BSc, valamint az erre épülő 3 féléves szerkesztetvező építésmérnöki MSc és a 10 féléves osztatlan építésmérnöki képzés. Az osztatlan- és a mesterképzés diplomatervvvel zárul, ezzel szemben az alapképzés végén szakdolgozat készítésével adnak számot tudásukról a hallgatók.

A – sokszor sajnos csak közepszerű – dolgozatok közül a 2014-15-ös tanév első félévében készült munkák közül műemlékvédelmi témakörben két dolgozat is kiemelkedő minőségben készült, és megérdemlik, hogy pár mondatban bemutassuk őket a szélesebb közönségnek is.

Czeferner Balázs *Siófok dualizmus-kori villáinak állapotfelmérése és rehabilitációs javaslata* című diplomamunkájával az örökségvédelem történeti kutatási fejezetébe ásta bele magát. A tapasztalt kutatókhoz mérhető szakértelemmel és lelkesedéssel gyűjtötte az érintett épületek – mintegy félszáz villa! – archív fényképeit, dokumentumait, és fáradhatatlanul járta be számtalanszor a területet, minden alkalommal újabb és újabb történeti épületet vagy épületrészt fedezve fel.

A dolgozat különleges értéke, hogy egy olyan épületcsoportot dolgoz fel, amely mindaddig elkerülte a hivatásos műemlékvédelem figyelmét, az épületek közül egyetlen egy sem szerepel az országos műemlékjegyzékben és helyi védettként is csupán kettőt tart számon az önkormányzat.

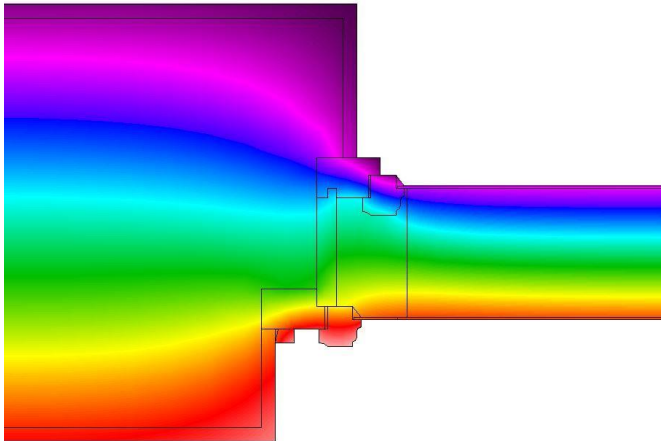
Az archív dokumentumok és a mai állapot összevetéséből azonban kiderült, hogy a vasútállomás és a Balaton part közötti területen mintegy harminc értékes, történeti villaépület áll. Ezek közül néhány eredeti állapotában áll, vagy abba visszaállítva, többségük átalakítva, de helyreállítható módon.

A dolgozat felhívja az illetékesek figyelmét az értékes épületállományra és javaslatokat fogalmaz meg az építészeti beavatkozások vonatkozásában, és amennyiben döntéshozói füleken meghallgatásra talál, közvetlenül is hozzájárulhat Siófok történeti értékeinek megőrzéséhez, városképének kedvező alakításához.

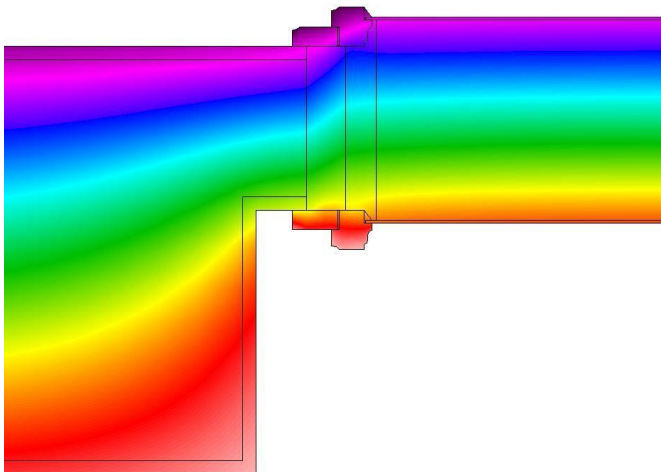

Ódor Zoltán: *Hagyományos szerkezetű ablakok hőszigetelő tulajdonságainak vizsgálata, korszerűsítési lehetőségei* című dolgozatában napjaink műemlékvédelmének az egyik legégetőbb kérdésére: a történeti épületek és utcaképek elcsúfításához, megsemmisítéséhez vezető ablakcserékkel szemben az ablakok energetikai korszerűsítésére keresett műszaki megoldást.

A dolgozat a szakirodalom elemzésével és példák alapján összefoglalja a történeti ablakok fejlődését, majd számítógépes programok segítségével modellezi a leggyakoribb történeti ablakok – a kifelé-befelé nyíló pallótokos és a befelé-befelé nyíló kapcsolt gerébtokos ablak – hőátbocsátását különböző üvegezések, tömítések, ablakszárny-cserék esetén.

Gerébtokos eredeti

Pallótokos eredeti

Az eredmény – laikusok, és a műemlékvédelem eme részterületében mélyebb jártassággal nem rendelkezők számára – megdöbbentő: hőszigetelési szempontból nem a teljes ablak cseréje a legjobb megoldás, sőt a legrosszabbak közé tartozik! Az ablakok történeti, műemléki értékét figyelembe vevő, a tok- és szárny szerkezeteket megtartó üvegcserevel is már jelentős felületi hőszigetelő képesség javulás érhető el és nem jelentkezik a korszerű ablak esetében a tok elvékonyításából adódó páralecsapódási veszély.

A tanulmányt gyakorlati haszna miatt jó lenne minden műemlék-felügyelő asztalára eljuttatni, hogy segítségével – az ablakgyártó cégek sokszor féligazságokra épülő lobbitevékenységének áldozatul eső – műemlék tulajdonosokat jobb belátásra lehessen bírni.

Veöreös András

Építészhallgatók vándorúton A város-helyreállítás angol nyelvű oktatása Győrben

„Lakótársat keresünk”.¹ Legtöbben a 2003-ik év európai mozikikerét nézve értesültek arról, hogy az „Erasmus” program keretében diákok ezrei tanulhatnak külföldön. A film Barcelonában játszódik: Európa kilenc országából sereglenek össze fiúk és lányok, és miközben egy félévet töltenek a katalán főváros különböző egyetemlein, barátkoznak, tréfát űznek egymásból, huzakodnak vagy éppen csókolódnak Gaudi mester Güell parkjának gyönyörűséges teraszán.

A program eredeti angol neve „European Community Action Scheme for the Mobility of University Students”, de a hallgatók csak rövidítve, Erasmus programként ismerik.² A mozgalom 1987-ben indult, célja hogy az európai diákok eljussanak más országokba és – ha jól választanak – olyan ismereteket szerezzenek, melyeket otthon talán kevesebb eséllyel tudnának elsajátítani. Tapasztalatszerzés, szakmai gyakorlat egy másik ország felsőoktatási intézményében: ez a mozgalom legfontosabb célja.³

Magyarország felsőoktatási intézményeiben az 1980-as évek közepétől folyik angol nyelvű építész oktatás.⁴ Az 1990-es évektől már szinte minden hazai egyetemünk fogad külföldi vendéghallgatókat, Magam az 1990-es évek elején kapcsolódtam be az angol nyelvű oktatásba. 1992-től 2001-ig a pozsonyi Academia Istropolitana (Bratislava, Szlovák Köztársaság) vendégprofesszoraként, a posztgraduális oktatás keretében „Történeti települések rekonstrukciója” címmel vezettem angol nyelvű szemináriumot. 2001-ben Nagy Gergellyel a „L’Ecole d’Architecture de Strasbourg” Győrbe kihelyezett évfolyamának hallgatóit tanítottuk történeti szellemű településtervezésre és vezettük várostervezési gyakorlatukat. A nyári időben, 1995-től Sopronban évente egy-két külföldi hallgatót – görög, finn, német – fogadtam, előbb kizárólag azért, hogy saját hallgatóim külföldi utazását lehetővé tegyem. Közülük többen később a műemlékvédelem területén helyezkedtek el, sikereikről rendszeresen beszámolnak.⁵

Az Erasmus program keretében a győri Széchenyi István Egyetemen 2004-ben három tárgyat hirdettem meg angol nyelven. A „települések története”⁶ előadássorozat keretében az őskortól napjainkig tanulják hallgatóim a városok kialakulásának folyamatát. A „Településtervezés”⁷ tantárgy a várostervezés hazai gyakorlatával ismerteti meg a külföldi hallgatókat, a „Városhelyreállítás”⁸ keretében pedig az 1970-es évektől hazánkban kidolgozott kutatási és tervezési metodikát sajátítják el.

Magam példaként leginkább a pápai városrekonstrukció tapasztalataira támaszkodom.⁹ Ezzel kapcsolatban a külföldi hallgatókkal részletesen elemezzük a „Történeti Városok Védelmének Nemzetközi Chartáját”, melyet 1987-ben Washingtonban fogadtak el. Soha nem mulasztom el elmondani, hogy a Karta gondolata innen, Magyarországról indult el, kezdeményezője Román András

¹ A film eredeti címe: „L’Auberge espagnole”. Rendezője Cédric Klapisch, forgatókönyvírója Cédric Klapisch, operatőre Dominique Colin. A szereplők között ott találjuk Audrey Tautou (Martine) és Cécile De France (Isabelle) nevét. Cécile De France 2003-ban a film főszerepéért elnyerte a neves Cézár-díjat.

² Az „Erasmus” mozaikszó, mely megegyezik Desiderius Erasmus Roterodamus (1466-1536) németalföldi humanista tudós nevével. „A program alkotói és részesei szívesen vállalják ezt az egybeesést”: http://hu.wikipedia.org/wiki/ERASMUS_%C3%B6sz%C3%B6nd%C3%ADj.

³ Az Erasmus [ösztöndíj](#) havi legnagyobb összege országonként változik, de általában legfeljebb ezer [Euró](#) lehet. Nálunk Magyarországon a minimális ösztöndíj kétszáz Euró. A kiutazó magyar hallgatók átlagos ösztöndíja háromszázötven Euró, a legtöbb 4-5 hónapra veszik igénybe az ösztöndíjat.

⁴ Európában az építészeti felsőoktatási programok 4%-a angol nyelvű: a hallgatók kevesebb mint 1%-a végzi angol nyelven a tanulmányait. Mivel a legtöbb program csak az utóbbi néhány évben indult el, előreláthatólag e számok a jövőben növekedni fognak. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 1984-től – térítéses képzés keretében – folyik angol nyelvű oktatás.

⁵ Daniel Hartmann sikeres magyar tárgyú diplomatervéről – Fertődi kastély gazdasági épületeinek revitalizálása – az ICOMOS Híradó hasábjain számoltunk be.

⁶ „History of Settlements”

⁷ „Settlement Composition”

⁸ „Town Reconstruction”

⁹ Winkler Gábor: Pápai éveim. Pápa műemléki belváros rekonstrukciójának tudományos kérdései. Történeti városok helyreállításának elvei és módszerei. Településtörténeti kutatások ajánlott módszerei és forrásai. Pápa a Millennium évében. Changing life in Old Historic Towns in West Hungary. Pápa 2007. 143. o. (ISBN 978-963-87002-7-8)

volt: megszövegezéséhez az abban az időben városmegújítással foglalkozó legjobb magyar építészek adtak ötleteket.¹⁰ Ugyancsak a tananyag részét képezi már a „Történeti városi tájra vonatkozó UNESCO ajánlás” is.¹¹

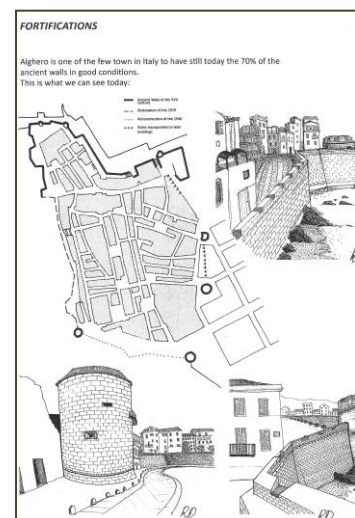
A tantárgyak oktatása szempontjából a győri helyszín különösen szerencsésnek bizonyult, hiszen a „három rétegű” – ókori, kora- és késő középkori – történeti település szerkezetének elemzése különös tanulságokat rejt magában. A hallgatók első komoly feladata is Győrhez kapcsolódik. Egy-egy belvárosi tömbcsoport szisztematikus elemzését végzik el, értékelik a beépítést, a meglévő épületállományt, feltárják a tömb építészeti értékeit és leírják az általuk tapasztalt visszasságokat, problémákat.

A második feladat megadott szempontok alapján egy-egy jelentősebb történeti építészeti alkotás leírása és részletes értékelemzése. Ez esetben saját otthonuk építészeti emlékeiből választhatnak példát. Az ezzel kapcsolatos tapasztalataikat előadás keretében is előadják. (Sajnos ilyenkor derül ki, hogy a nyugat-európai hallgatók angol nyelvtudása sem tökéletes. Magam megértem tört angolságukat: egy született angol számára ez bizonyára nehézséget jelentene.)

A legnagyobb kihívást számukra harmadik feladatuk megoldása jelenti. Ebben saját, otthoni településük szerkezeti és városképi elemzését kell elvégezni: várostörténetet írni, kikeresni a jelentősebb történeti várostengelyeket, körülhatárolni a jellemző épületcsoportokat, elemezni a település mindennapi életével, működésével kapcsolatos jelenségeket.

E tanulmányhoz tematikus térképeket is szerkesztenek. Külön öröm, ha a hallgatók saját vázlataikkal, helyszínen készített rajzaikkal egészítik ki dolgozatukat. E tanulmány utolsó fejezetében kell elemezniük a városrész életét megnehezítő problémákat (közlekedés, épületek rossz állapota, a turisták rohama, a történeti településen belüli szegregáció), ugyanakkor javaslatot kell tenniük ezek megoldására. A dolgozatot saját, egyéni véleményük zárja. Meghatározzák, hogy melyik építészhallgató miért vonzódik szülőhelyéhez.

¹⁰ Dr. Winkler Gábor: Történeti együttesek műemlékvédelme. [www.sze.hu/~koti/Történeti%20városok%20m2%20el%20adás1.doc](http://www.sze.hu/~koti/Torteneti%20városok%20m2%20el%20adás1.doc)

¹¹ ICOMOS Híradó 2014. márciusi különszáma. Fejérvy Tamás DLA fordítása.

A mai napig a tanultak alapján huszonhét spanyol, kilenc olasz/szardíniai, három török, egy lett és litván és egy brit hallgatóm dolgozta fel városa történetét. Meglepő a tanulók nagy tárgyismerete, nyomon követhető belőlük, hogy a hallgatók valóban gondosan végigjárták városukat. Többen saját maguk által szerkesztett ábrákkal, helyszínen készített építész vázlatokkal támasztják alá mondanivalójukat. A tanulmányok igényes grafikája is bizonyítja, hogy jól képzett építészhallgatók készítették azokat.

Tanulmányköteteteiket tanszéki tervtárunkban őrizzük. A záró tanulmányt saját, otthoni egyetemükön is bemutatják: elbeszéléseik szerint professzoraik mindaddig elismeréssel szóltak a nálunk végzett munkáról. Úgy tűnik, hogy amit Győrben tanulnak, jól hasznosíthatják későbbi építész és városrendező gyakorlatuk során. És ami még fontosabb: jó hírünket viszik, szerte Európában.

Winkler Gábor

Reneszánsz kulturális évad a Loire-mentén 1515 – 2015

1515? Marignan! vágja rá minden francia. Marignano (franciául Marignan) egy itáliai győzelem, egy fiatal király becsvágyának megnyilvánulása és egy új kor a nyitánya. A király I. Ferenc, akinek uralkodásához kötődik Leonardo da Vinci franciaországi tartózkodása, a legtöbb Loire-menti kastély fel-, vagy átépítése és a gótikától elszakadni nem tudó, de Itáliáért lelkesedő francia reneszánsz virágba borulása. Őt ünnepli idén a világörökségi címet viselő tájegység az UNESCO helyi irodájának szervezésében.

A Loire-völgyének egy 280 km hosszú, Sully-sur-Loire és Chalonnes-sur-Loire közötti szakasza 15 éve viseli a világörökségi helyszín kitüntető címet. A 800 km² kiterjedésű terület 164 települést érint és mintegy 1 200 000 lakója van. A folyószakasz a folyamatosan fejlődő kultúrtáj vagy történeti táj kategóriájába tartozik – ilyen nálunk a Tokaji történelmi borvidék -, melynek kiemelkedő egyetemes értékét a lehetséges kritériumok közül három is aláhúzza. Az első az épített örökség és a történelmi városok minőségét emeli ki, a második a folyó kultúráközvetítő szerepét és a táj-ember kapcsolat kétezer éves történelmét hangsúlyozza, a harmadik szerint a Loire-völgye műemlékei és az ember alakította tájkép által kiemelkedő mértékben járult hozzá olyan alapvető európai eszmék elterjedéséhez, mint a reneszánsz és a felvilágosodás.

val de loire
patrimoine mondial

Két régió, melyek a védett zónán osztoznak, tartja fent azt az irodát, melyben egy egyetemi képzés részeként négy hónapon át volt lehetőségem dolgozni. A *Mission Val de Loire*, azaz Loire-völgyi Misszió (ezentúl Iroda) az UNESCO Tours-ban működő irodája, és

ugyan közvetlenül nem a nemzetközi szervezet része, ő képviseli az intézményt minden helyi vonatkozású fórumon. Munkatársai biztosítják a kapcsolattartást az UNESCO, az Állam, a helyi közigazgatás és minden helyi közreműködő között. Ők felügyelik a logó jogosult használatát és roppant széleskörű munkát végeznek. Hogy mit, azt négy hónap alatt volt alkalmam megismerni.

A nyolc alkalmazottból álló Iroda rendszeres kapcsolatban áll a két régió politikusaival, a terület kultúráért felelős döntéshozóival, még idegenvezetőivel is, akikkel képzések során mélyítik el a védett értékek mibenlétét és keresik megőrzésük eszközeit. Egy együttműködői hálózatot is létrehoztak a folyamatos, rugalmas és kölcsönös segítség, tanácsadás céljára. A helyi fejlesztésért felelős munkatárs irányítja műemlék- vagy természetvédelmi szakemberhez a védett zónában tervezett munkálatok felelőseit (építészeti és táji beavatkozások esetében is) és helyi, országos és nemzetközi együttműködések hoz létre a táj, a folyó, és a szőlőkultúra értékeinek feltárása érdekében. Az oktatásért és kultúráért felelős munkatárs kiállításokat állít össze, oktatási csomagokat készít és előadásokat, konferenciákat szervez az épített és szellemi örökség megismertetésére. Mindez nem lenne lehetséges a nálunk dolgozó gyakornokok és a roppant széles szakmai kapcsolatrendszer nélkül. Jómagam az oktatásért és kultúráért felelős Rémi Deleplancque mellett dolgoztam egy különösen érdekes programcsomag előkészítésén.

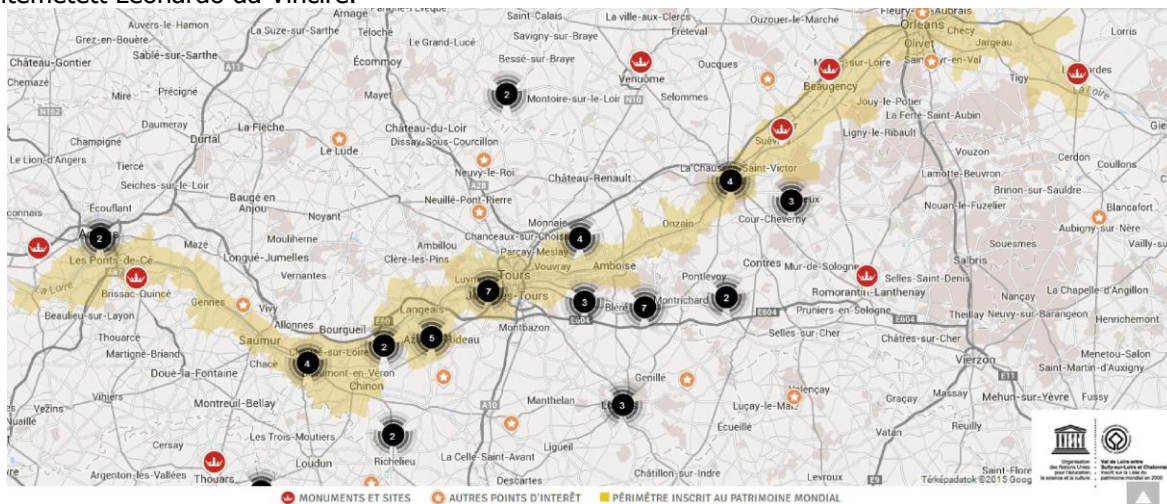

Franciaország 2015-ben a *nemzeti évfordulók* sorában ünnepli I. Ferenc király trónra lépését és a marignanói csata győzelmét. Marignano nem volt ugyan olyan jelentős, mint az ott lovaggá ütött király személye, itáliai hadjáratainak sorát azonban ez nyitotta meg, így hordereje túlmutat önmagán. Az itáliai tapasztalatok elmélyítették a francia királyelődök által már felfedezett *reneszánsz* iránti rajongást, mely I. Ferenc alatt épp a Loire-völgyben teljesedett ki. A már emlegetett korszak, mint a világörökségi cím egyik kiemelt értéke, kulcsfontosságú a terület számára, amelyet a király a

kedvező klíma és a vadban gazdag erdőségek miatt kedvelt és ahol gyermekkorát is töltötte. Ezt az időszakot fémjelzik Blois, Amboise és Chambord királyi kastélyai és az újonnan nemesi rangra emelt újgazdag uraságok nem csekélyebb hajlékai, mint Chenonceau, Azay-le-Rideau vagy Villandry. Csupán emlékeztetőül: a háborúzó király uralkodása történelmi fordulatot hozott, mert ő vezette be a takarékkincstárt, az államkincstár elődjét, ő tette hivatalossá a francia nyelvet az ügyintézésben, kötelezővé az újszülöttek anyakönyvezését és a kötelespéldányok megküldését a királyi könyvtár számára. A kulturális fordulatot az irodalomban nyomtatás elterjedése, François Rabelais és François Ronsard írásai fémjelzik. Az építészetben és a festészetben pedig olyan flamand és itáliai mesterek nevéhez köthető, mint Jean és François Clouet, Leonardo da Vinci, Domenico da Cortona, majd Andrea de Sarto, Rosso Fiorentino, Primaticcio és sokan mások. A királyság központja 1515 és 1527 között a Loire-völgyben volt, melynek kastélyai a kulturális „forradalom” megtestesítői voltak, mára *emlékezhelyekké* (lieux de mémoire) nemesültek, a francia identitás részévé váltak.

A jeles évfordulóra az Iroda egy nagyszabású rendezvénysorozattal kívánt megemlékezni. A munkatársai által irányított *reneszánsz évad* kidolgozásával és részben koordinálásával engem bízott meg. A terv nem volt minden előzmény nélkül való: 2014-ben Bretagne-i Anna, VIII. Károly, majd XII. Lajos király felesége halálának 500. évfordulójáról emlékeztek meg. Anna királyné - az egyetlen, akit kétszer koronáztak - házasságaival csatlakozott Bretagne a Francia Királysághoz és élete a Loire hat kastélyához kötődött. Ez volt az első olyan programsorozat, melyet a Loire-menti helyszínek az Iroda irányításával közösen hoztak létre. A szervező érdeme nem csekély, ugyanis négy megye és két régió kulturális ajánlatát kellett koherens egységbe rendeznie és még olyan váratlan vádak is el kellett hártania, mint hogy a Loire-völgye ki akarná sajátítani a bretonok egyik legjelentősebb történelmi személyiségét.

A feladatom történelmi kutatás, a lehetséges partnerek felkutatása és a „nagy helyszínek” által kínált programok koordinálása volt. Az első lépést egy átfogó és párhuzamos (francia - egyetemes - Loire-völgyi) kronológiai táblázat felállítása jelentette, mely körül folyamatosan kristályosodtak ki a legfontosabb témák. Köztük I. Ferenc és jeles kortársai, V. Károly német-római császár és VIII. Henrik angol király hatalmi versengései, a francia király jelentős belpolitikai döntései, az új, kereskedőkből lett nemesség szerepe, a különböző művészeti ágak fejlődése különös tekintettel az Amboise-ban eltemetett Leonardo da Vincire.

A kutatás során a Loire-völgyében több mint hetven kisebb és nagyobb helyszínt sikerült azonosítani, köztük kastélyokat és kúriákat, vagy ezek romjait, temetkezési kápolnákat és magánalapítású társaskáptalanokat, síremlékeket, falfestményeket valamint festett üvegablakokat. Közös bennük, hogy megrendelőik mind Ferenc király udvartartásához tartoztak, és vagy közvetlen élmény, vagy a királyi ízlés nyomán itáliai befolyást tükröznek. Több helyszínt személyesen is felkerestem, hogy lefotózzam vagy meggyőződjek mai állapotukról és bemutathatóságukról. A munka nagy öröme, meglepetéseket és olykor nagy csalódásokat is tartogatott. Az itáliai eredetű, Tours-ban letelepedett Giusti (Juste) szobrászcsalád Thomas Bohier (Chenonceau tulajdonosa, három király pénzügyi főintendánsa) számára készített figurális síremléke felfedezésének öröme rövid életűnek bizonyult, mert hamarosan kiderült, hogy a francia forradalmat követően a befoglaló kápolnával együtt elpusztult. Egy soha nem bizonyított összeesküvés vádja miatt kivégzett másik hatalmas pénzügyi főintendáns, Jacques de Beaune-Semblançay és felesége térdeplő alakja védőszentjeik társaságában viszont ma is látható a semblançay-i birtokon álló templom üvegablakán. Tours központjában emelkedő, egykor hatalmas városi palotájukat a második világháború során szinte földig rombolták. Áll viszont és méltón idézi a gótika és a reneszánsz egymás mellett élését Neuvy-le-Roi templomában a család frissen felújított, hatalmas függő zárókövekkel ékesített hálóboltozatos sírkápolnája, melybe kimérákkal és vázákkal, díszes fejezetekkel ellátott, rombuszokkal tagolt pilaszterkeretes ajtón át lépünk be. A Giusti család műveiből pedig az Oiron-i kastély mellett emelt reneszánsz templomban szerencsére több is fennmaradt: a királyi hadifogoly cserét követően spanyol rabságba küldött két királyi gyermek kísérője és nevelője, Arthus Gouffier de Boisy családjaé. A Chambord mellett szerényen meghúzódó Villesavin korai cour d'honneurjében felállított, friss restaurálás során megfiatalodott italianizáló szökőkút megrendelője, a tulajdonos Jean Le Breton bizony gyökeresen szakított a középkori hagyományokkal, miközben a szomszédos királyi építkezést felügyelte.

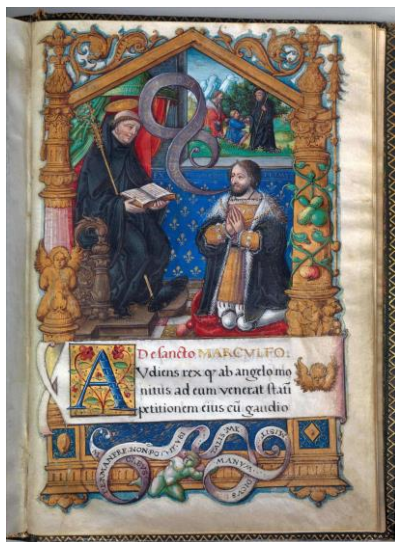

Az Iroda *kommunikációs stratégiája* egyértelmű rendet és egyben hierarchiát teremtett a partnerek között. A helyszínek tulajdonosi viszonyai összetettek. Állami, alapítványi és magáningatlanok vannak közöttük és olyan helyszínek, melyek önmagukban is jóval több mint félmillió látogatót vonzanak évente. Ez utóbbiak leginkább önállóan működnek, és szükség híján nincs is különösebb hagyománya náluk a közös fellépéseknek. Az Iroda azonban elérte, hogy 2008-ban a legnagyobb presztízzsel rendelkező műemlékek tulajdonosai és kezelői közös karta aláírásával kötelezzék el magukat turisztikai ajánlataik színvonalának emelésére és együttműködésre. Ezen illusztris társaság volt tehát az évad kulcsa, ők kínálják a legjelentősebb programokat és szaktanácsadókat. A második alappillér a „Loire kastélyai – Királyok Völgye” nevű egyesület, mely további, tán kevésbé királyi, de mégis azok pompáját követő helyszíneket egyesít. A „Kulturális és Történelmi Városok és Tájak” (Villes et Pays d'Art et d'Histoire) címmel kitüntetett települések szintén komoly szakmai partnerséget nyújtanak helyismeretük révén, továbbá mert nagy gyakorlattal vonják be tevékenységükbe a turisták mellett a helyi lakosságot is. A programban természetesen számos olyan helyszín is partnerré válik, akik nem tartoznak semmilyen szervezethez. Ők talán az évad legnagyobb nyertesei.

Munkám másik nagy egysége a lehetséges partnerekkel való kapcsolattartás és programkínálatuk koordinálása volt. Sajnos nem volt lehetőségem programot ajánlani, pedig a kutatás során számos előadás vagy kiállítás témája vetődött fel bennem. Az Iroda elve azonban, hogy háttérbe húzódik, és csak ha szakértőként keresik fel ad javaslatokat. A XV. századi Langeais kastélyával mégis sikerült közös tervet megfogalmazni, melynek eredménye várhatóan gazdag XVI. századi kárpit állományának méltó bemutatása lesz. A legjelentősebb tárlat vélhetően a Francia Nemzeti Könyvtár nyáron nyíló blois-i kiállítása, melynek során igyekeznek rekonstruálni I. Ferenc egykori könyvtárát. Az I.

világháború óta első alkalommal lesz látható Párizson kívül ehhez hasonló gyűjtemény, mely több mint 140 kézirata (Jean Bourdichon, Jean Colombe és más jeles művészek miniatúráival) és ősnymtatványa között tengeren túlról is érkeznek majd könyvritkaságok. A király az 1540-es években Fontainebleau-ba telepítette át könyvtárát és műkincsgyűjteményét, melyek nagy része először tér ide vissza. A tours-i egyetem Reneszánsz Kutatóintézete (CESR) júniusban többnapos konferenciát szervez és egy 1518-ban, a romorantini kastély mellett Leonardo da Vinci irányításával lebonyolított udvari csata-rekonstrukció (természetesen a marignanói) szigorúan kutatáson alapuló újbóli megvalósítását felügyeli. A partnerek száma ma is folyamatosan növekszik.

Nem meglepő, ha a tudományos kutatás és a turisztikai célú programtervezés néha összeütközésbe kerül. A programokban való részvétel ugyanis értelemszerűen fakultatív és hiába hisszük azt, hogy egy nemzetközi rangú esemény vonzó mindenki számára, a nagy és a kisebb helyszínek között is akadt, aki nem állt kötélnek. Az évad hivatalos internet oldalának térképére szerencsére felkerült Chenonceau, de magántulajdonosai nem kívánnak semmilyen megmozduláshoz csatlakozni, pedig szakmai alapokon nyugvó reneszánsz programot nehéz elképzelni kastélyuk nélkül. Kevésbé fájó a hiánya, de sajnálatos, hogy Fontevraud apátsága még a nevezett térképen sem szerepel, pedig a(z egyik) kerengő és a káptalanterem is a reneszánsz gyöngyszemei. A műemlék kezelője, a régió, kultúrpolitikájában inkább a középkori értékekre, templomában nyugvó Oroszlánszívű Richárdra helyezi a hangsúlyt és nem tartja kiemelkedőnek az évfordulót. Számos kisebb kincs kapuja is zárva marad, mert magántulajdonosaik a visszavonultságot kedvelik, még szerencse, hogy legalább az Örökségnapok alkalmával kívülről meg lehet őket nézni. Előkerül viszont a feledésből az új stílus előfutára, Bury, Florimont Robertet pénzügyi tanácsos javarészt lerombolt, egykor pazar reneszánsz kastélyának romja, és látogatható lesz az amboise-i Château Gaillard is.

A reneszánsz évad eredménye, akár a programok felépítése, többretegű: a közös cél érdekében sikerül összehangolni a legnagyobb helyszínek egyéni programjait és ugyanakkor elkalauzolni a nagyközönséget a régiók kisebb, esetleg jelentéktelenebbnek tűnő településeire, amelyek olykor sem anyagi, sem szakmai háttérrel nem rendelkeznek jelentős értékeik megismertetéséhez. Az Iroda által létrehozott háromnyelvű internetoldalon nagyobb és kisebb helyszínek egymás mellé kerülhetnek. Az oldal koncepciója szerint tartalmazza a történeti kutatás eredményeit, rövid leírást ad az összes érintett helyszínről és állandóan friss információt biztosít az aktualitásokról.

A reneszánsz év kommunikációja a program felépítéséhez hasonlóan átgondolt, sőt szimbolikus. Az Iroda által választott kommunikációs stratégia a meghirdetett programokhoz hasonlóan a világörökségi értékekre és ezeken túl a védett terület kezelési tervére vezethető vissza. Ez utóbbi dokumentum irányelvei között szerepel a *kiemelkedő egyetemes érték* helyi lakossággal való megismertetése és tudatosítása, felhívja a figyelmet a helyi politika, illetve politikusok és döntéshozók képzésére, tanácsadásra, és a minőségi, fenntartható turizmus kialakítására, mely mind az épített, mind a táji örökséget népszerűsíti.

Ennek köszönhetően az évad nem csupán a nyári szezont érinti, ezzel is megtisztelve a helyi lakosságot. I. Ferenc január elsején lépett trónra, amire a programot népszerűsítő filmelőzetes hívta fel a figyelmet, majd a hivatalos évadnyitót és az internetoldal átadását a koronázás dátumához időzítették (január 25.). Az amboise-i királyi kastélyban korhű ruhákba öltözött színészek fogadták a résztvevőket és az alkalom kultúrpolitikai súlyát az úgynevezett „Nagy Helyszínek” és a régiók közötti együttműködési megállapodás aláírása nyomatékosította, melynek célja a kulturális turizmus még magasabb színvonalának biztosítása. A jól irányzott turisztikai célú kommunikáció nem győzi felhívni a figyelmet a Loire-völgy mindennemű értékeire, a gasztronómiára, így a borra is, mely nem idegen a vadászó-mulatozó királyi udvar szellemétől sem. Az egyik legelismertebb helyi szőlőfajtát, a chenint épp a már említett Thomas Bohier honosította meg, és a partnerek között természetesen borászatok (továbbá egy reneszánsz kúria-borászat!) is szerepelnek. Tavasszal, a nagy kiállítások és a turistaszézon kezdetén kétnapos kirándulásra invitálják a jelentős sajtópartnereket. Az utóbbi évek látogató-összetételének elemzése alapján a

hagyományos európai közönség mellett nagy figyelmet fordítanak a kínai és más távol-keleti országokból érkezőkre. A rendezvényeket hagyományosan plakátok, képeslapok, éttermeknek szánt tányeralátétek és egy alapos tájékoztató füzet egészítik ki.

Művészettörténészként, kutatóként nem volt eddig alkalmam ennyire komplex és nagyszabású program kidolgozásában részt venni. A munka gyümölcse most kezd érni, a programok tovább bővülnek. A kulturális évad programja, a koncertek, kiállítások, csata-rekonstrukciók, konferenciák, stb. az évad hivatalos honlapján találhatóak meg egyelőre franciául, majd áprilistól angolul és olaszul is: www.francois1er.org.

Kellemes és tartalmas virtuális vagy valós utazást kívánok mindenkinek, aki tiszteletét kívánja tenni I. Ferencnél az ünnepi évad során!

Gebauer Imola

A fotók a szerző felvételei, a térkép a www.francois1er.org honlapról származik.

A tánc (részlet). Thomas Bohier gyűjteményéből. Flaman vagy Észak-francia kárpit, 1500 körül, Louvre, Paris

I. Ferenc óráskönyve, François de Rohan mestere miniatúrája, 1539-1540, The Metropolitan Museum of Art, New York, <http://www.metmuseum.org/collection/the-collection-online/search/238581>

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága 2015-ben is kiadja a Möller István Emlékérmeket:

FELHÍVÁS

a 2014-es Möller István Emlékérem adományozására

- Az Emlékérem – évente egy – olyan személynek adományozható, aki jelentős mértékben hozzájárult a magyarországi, valamint az országhatáron kívüli, a magyar kultúrkörhöz tartozó műemlékek, építészeti örökség fennmaradásának biztosításához, szolgálta tudományos, oktatási, publikációs tevékenységével a műemlékek, az építészeti örökség vagy a műemlékvédelem érdekeit.
- Az Emlékérem adományozásának nem feltétele az ICOMOS tagság, de azonos érdemű jelöltek esetén az előnynek minősül.
- Posztumusz Emlékérem nem adományozható.

Kérjük, hogy az indoklással alátámasztott javaslatokat

2015. március 15-ig írásban juttassák el Nemzeti Bizottságunkhoz:

email: secretariat@icomos.hu

cím: H-1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1. ,

Tel/Fax: +36 1 2254966

A javaslatokat öttagú bizottság bírálja el. A Möller István Emlékérem Bizottság tagjai 2011-2015-ig: Dr. Balassa M. Iván, Dávid Ferenc, Dr. Fejérdy Tamás DLA, Dr. Lóvei Pál, Winkler Gábor.

Eddigi díjazottak:

2013: Harsányiné Vladár Ágnes, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Wilfried Lipp. **2012:** Clevené C.Harrach Erzsébet. **2011:** Tahi-Tóth Nándorné, - Rendkívüli Möller István Emlékérem: Winkler Gábor. **2010:** Ágostházi László DLA. **2009:** Balogné Ormos Ilona, - Jubileumi Möller István Emlékérem: H. Nándori Klára, Dávid Ferenc, Radványi György, - Nemzetközi Möller István Emlékérem: Szabó Bálint. **2008** - Szabó László, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Alexander Balega. **2007:** Dragonits Tamás. **2006:** Vukov Konstantin. **2005:** Koppány Tibor. **2004:** Örsi Károly. **2003:** Fejérdy Tamás, Nemzetközi Möller István Emlékérem: Christoph Machat. **2002:** Détszy Mihály. **2001:** Zádor Mihály. **2000:** Román András. **1999:** Horler Miklós. **1998:** Szakál Ernő.

Pályázati felhívás - Köztérmegújítási Nívódíj 2015 pályázat

A Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület meghirdeti a Köztérmegújítási Nívódíj 2015 pályázatot. A Nívódíjat az arra érdemesnek talált **megújult közterek** nyilvános pályázat keretében nyerhetik el.

A pályázat beadási határideje **2015. március 30. 12:00 óra**, munkanapokon 9.00 és 15.00 óra között a MUT Titkárságán (1094 Budapest, Liliom u. 48.). Postai feladás esetén a beérkezés határideje 2015. március 31.

1. A pályázat célja

- az **értéktörző településfejlesztési kultúra** érvényesülésének, új értékek teremtésének a hagyományos értékek megőrzésével történő elősegítése,
- igényesen megtervezett és megépített illetve **magas színvonalon, (társadalmi-, szociális, esztétikai, kulturális, klimatikus és fenntartási szempontból) értéknövelő módon** rehabilitált, revitalizált terek, parkok, sétálóutcák és térfalaik megismerése, megismertetése,
- a **gazdasági szempontból** is eredményes megoldások széles körének feltárása és elterjesztése
- a **kulturális örökség megőrzése** a lehetőségek kihasználásával a települések történetiségének megőrzésével és az **új környezetbe való hiteles integrálásával**,
- a **település helyi karakterének megőrzése** és megmutatása a megújuló közterületen,
- **jelentős városképformáló közterületek** történeti szerkezeti rendjével és rangjával arányos megújításának elismerése és megismertetése,
- az értéktörző köztérfelújításban **résztevő partnerek jó együttműködésének ösztönzése** és
- figyelemfelhívás **a jó példa** erejével.

2. A pályázatra benevezhetők

Az adott település arculatát befolyásoló, 2009. évtől kezdődően megvalósult, társadalmi-, szociális, esztétikai, gazdasági, kulturális és fenntarthatósági szempontból értéknövelő módon rehabilitált, elsősorban központi vagy alközponti jelentőségű közterek, közparkok, sétálóutcák, üzletutcák.

Nem lehet nevezni a korábban Köztérmegújítási Nívódíjjal, dicsérettel vagy különdíjjal kitüntetett területet. A kitüntetettek listáját az *1. számú melléklet* tartalmazza.

A pályázatok két kategóriában kerülnek elbírálásra és díjazásra:

- **Településközpont, főtér kategória**
- **Lakókörnyezet közterei kategória**

3. A pályázaton való részvétel feltételei

Pályázatot nyújthat be minden olyan személy illetve szervezet, aki/amely a köztér megvalósításában felelős tervezőként, generálkivitelezőként vagy projektgazdaként/beruházóként közreműködött. A közterület megújításában közreműködők együttesen is jelentkezhetnek; de egy közterületre csak egy pályázatot lehet benyújtani.

A pályázónak mellékelnie kell a tulajdonos illetve képviselője írásos beleegyezését, ha a tulajdonos a pályázó, akkor a tervező írásos beleegyezését. A kivitelezőnek a (generál) tervező és a tulajdonos írásos beleegyezését egyaránt mellékelnie kell.

A pályázatra csak olyan közterület megújítási programmal lehet jelentkezni, amely rendelkezik a szükséges tervekkel, engedélyekkel, továbbá megvalósítása ezeknek megfelelően történt, befejeződött és a közteret használatba vették.

Nem vehet részt a pályázaton olyan közterület megújítási program, amellyel kapcsolatban szerzői jogi vagy etikai vita áll fenn!

A pályázat benyújtói a jelentkezési lapon található nyilatkozatban vállalják a nyilvánosságot. Amennyiben igény van rá, a pályázóknak biztosítaniuk kell a Bíráló Bizottság számára a köztér és környezete, továbbá szükség esetén a határoló területek, épületek megtekintését. A Bíráló Bizottság a látogatás időpontjáról 3 munkanappal korábban írásbeli értesítést küld a jelentkezési lapon megadott e-mail címre.

4. A pályázati kiírás és mellékletei

A pályázati kiírás és mellékletei kizárólag elektronikus úton tölthető le a www.mut.hu és a www.icomos.hu honlapról.

További felvilágosítást ad a Magyar Urbanisztikai Társaság titkárságán **Szabó Alexandra** a 06 1 215-5794, és az ICOMOS titkárságán **Pakulár Ibolya** a 06 1 225-4966 telefonszámon (hétfőtől péntekig 9-15 óra között).

A letölthető pályázati anyag tartalma:

- Pályázati Hirdetmény (PDF)
- Jelentkezési Lap (DOC)
- Kötelezően használandó tabló sablon (PSD, JPG)
- Eddigi kitüntetettek listája (1. sz. melléklet)

5. A pályázat beadása

A pályázatot **bruttó 100.000,- (százezer) forint** nevezési díj átutalással történő megfizetését követően lehet beadni. A befizetést a pályázatot lebonyolító Magyar Urbanisztikai Tudásközpont NKft. 11709002-20603557 számú OTP bankszámlájára kell teljesíteni. Az átutalás közleményébe kérjük a „NÍVÓDÍJ” szót beírni.

Beadási határidő: 2015. március 30. 12:00 óra, munkanapokon 9.00 és 15.00 óra között a MUT Titkárságán (1094 Budapest, Liliom u. 48.). Postai feladás esetén a beérkezés határideje 2015. március 31.

A Bíráló Bizottság a határidő után érkezett, hiányosan benyújtott vagy a formai-tartalmi előírásoknak meg nem felelő pályaművet bíráló nélkül kizárja a pályázatból.

6. A pályázatra benyújtandó

- A kitöltött **jelentkezési lap** (digitális és nyomtatott formában).
- A pályázati **díj befizetését igazoló bizonylat** másolata.
- A rendelkezésre álló **jogerős engedélyek másolata** (csak digitális formában).
- CD/DVD lemezt, amely a beadott tablók (PDF formátumban, külön fájlban) és a jelentkezési lap (DOC formátumban) digitális változatát tartalmazza, összesen maximum 30 MB terjedelemben.
- Két darab, **100x70 cm-es, kizárólag könnyű HABKARTONra** kasírozott (5-, max 10 mm vastagságú), **álló formátumú** tabló, amely a pályázati kiírás mellékleteként letölthető **sablon használatával készült**.

A tabló a következőket tartalmazza:

- A tabló sablon fejlécében a **pályázat címét**.
- Mindkét tablón a tabló sablon láblécében a **pályázó(k), tervező(k) és kivitelező(k) pontos nevét**. (A Pályázó felelőssége, hogy minden, a munkában résztvevő személlyel vagy céggel egyeztessen, és őket/azokat megjelenítse a pályázatban. A hiányos vagy téves megjelenítésért a Kiíró nem vállal felelősséget.)
- A köztér történetének **összefoglaló** bemutatását (rövid, reprezentatív szöveg; (előtte-utána) képek; ábrák).
- A beavatkozás **céljának és eredményének** bemutatását.
- A **terület helyszínrajzát**, városszerkezeti kapcsolódási pontjait 1:1000 méretarányban (*indokolt esetben el lehet térni a megadott aránytól*).
- A **közterület terveit** 1:500, vagy 1: 200 méretarányban (*indokolt esetben el lehet térni a megadott aránytól*).
- **Részletrajzokat, fotókat, ismertető szövegeket**, a köztér és térfalak élővé tétele érdekében tett lépések ismertetésével a szemléltetéshez és megértéshez szükséges módon, úgy, hogy azok kiállíthatók legyenek.

A pályázati dokumentációt az azonosíthatóság érdekében zárt csomagolásban kell benyújtani, de **a pályázat nem titkos**. A csomagoláson belül kell elhelyezni a jelen kiíráshoz csatolt „Jelentkezési lapot”, a pályázati díj befizetésének igazolását, a benyújtandó tablókat és egy CD/DVD lemezen vagy pendrивon a további mellékleteket (jelentkezési lap, jogerős engedélyek, pdf formátumú tablók).

7. A Bíráló Bizottság összetétele

A Bíráló Bizottság tagjait a Magyar Urbanisztikai Társaság (MUT), a Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület (ICOMOS) és a Magyar Tájépítészek Szövetsége (MTSZ) delegálják:

Társelnökök:

Körmendy Imre (MUT) és
Nagy Gergely (ICOMOS)

Bizottsági tagok:

Benkő Melinda (MUT)
Farkas Mária (ICOMOS)
Klaniczay Péter (ICOMOS)
Kovács Erzsébet (ICOMOS)
Lipcsei Ágnes (MTSZ)
Szabó Gyöngyvér (MTSZ)
Szerdahelyi-Németh Klára (MUT)
Szikra Éva (MTSZ)
Zábránszky Pap Klára (MUT)

8. Pályázati díj

A Bíráló Bizottság kategóriánként egy „Köztérmegeújítási Nívódíj 2015” címet adományozhat, illetve kategóriánként legfeljebb három dicséretet adhat. Megfelelő színvonalú pályamű hiányában a Bíráló Bizottság nem ad ki díjat illetve dicséretet.

A „Köztérmegeújítási Nívódíj 2015” címet elnyerők egyedi érmet és a díj elnyerését tanúsító oklevelet, a dicséretben részesülők oklevelet kapnak.

A díjazottak vállalják, hogy személyesen képviseltetik magukat a díjról szóló legfeljebb három nyilvános sajtóeseményen, és a díj nagyított másolatát a tárgyévben, saját költségükre elhelyezik a díjazott közterületen.

Eredményhirdetés: a végleges időpontért kérjük, kövessék figyelemmel honlapunkat (www.mut.hu)

9. A pályaművek bemutatása

A pályaművek a napi és a szaksajtó érdeklődésétől függően kiállítás és sajtótájékoztató keretében bemutatásra kerülnek. A díjazásban vagy dicséretben nem részesült tervek az eredményhirdetéstől számított 90 napig a benyújtás helyén átvehetők, az ezután megmaradó pályázatokat a Kiíró megsemmisíti.

Híreink - röviden

Előjegyezhető programok, dátumok:

Műemléki Világnap 2015

2015. április 20-án, hétfőn kerül sor a 2015-ös Műemléki Világnap ünnepi megemlékezésére, és a hozzá kapcsolódó nemzetközi szakmai konferenciára, programja szervezés alatt áll.

Közgyűlés 2015

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület idei éves rendes, és egyben tisztújító közgyűlését **2015. május 13-án, szerdán** tartja. Ezúton hívjuk fel tagságunk figyelmét arra, hogy a közgyűlésen csak azon egyéni és jogi tagjaink szavazhatnak, akik éves tagdíjukat befizették – ezúton is kérjük tehát mindazokat, akik eddig még nem tették volna meg, hogy 2015-ös tagdíjukat rendezzék az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület 11705008-20498803 sz. számlájára való befizetéssel/átutalással.

45. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem

2015. június 25 - július 1. között ismét Sikfőkúton (Nomád Hotel) kerül megrendezésre az idei nyári egyetem akkreditált továbbképzése *Műemlékek helyreállítása - mit, miért, hogyan?* címmel, programja keretében a műemlék helyreállítások lehetőségei és problémái a változások elemzéséből kiindulva nemzetközi kitekintéssel elméleti és gyakorlati szempontból kerülnek bemutatásra és megvitatásra. A részletes szakmai program és az anyagi/részvételi feltételek kidolgozás alatt állnak.

Kedves Tagtársaink,

Ezúton szeretnénk ismételtlen megköszönni mindenkinek, aki 2013-as személyi jövedelemadójának 1%-át az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.

A támogatás révén beérkezett
46.366 Forintot

az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviselőjére fordítottuk.

Ahhoz, hogy 2015-ben is sikeresen dolgozhassunk Egyesületünk célkitűzéseinek megvalósításán, továbbra is igen nagy szükségünk van az Önök támogatására, számítunk Önökre, ezért **kérjük a műemlékek, történeti együttesek minden barátját, hogy továbbra is, idén is támogasson bennünket személyi jövedelemadójának 1%-ával !**

köszönettel

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Adószám: 18083897-2-41

ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

Szerkesztőség: H-1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1.

Levél cím: H-1535 Budapest, Pf. 721.

Telefon/fax: +36/1/2254966, Telefon: +36/1/2254965

E-mail: secretariat@icomos.hu

Honlap: www.icomos.hu

Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága

Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely

Szerkesztő: Keller Annamária

HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)

HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:

- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumba, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ, Budapest, Támogatója az EMMI